Sztuczna Inteligencja i Systemy Doradcze

Uczenie maszynowe - wnioskowanie oparte na podobieństwie

K najblizszych sasiadow

Główny pomysł: Wszystkie przykłady ze zbioru treningowego U_{trn} są bezpośrednio zapamiętane w bazie przykładów

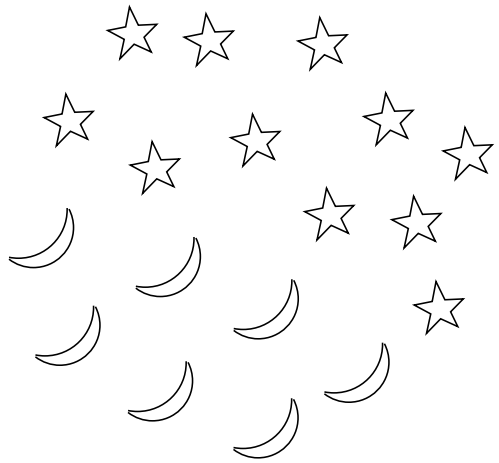

K najblizszych sasiadow

Główny pomysł: Wszystkie przykłady ze zbioru treningowego U_{trn}
są bezpośrednio zapamiętane w bazie przykładów

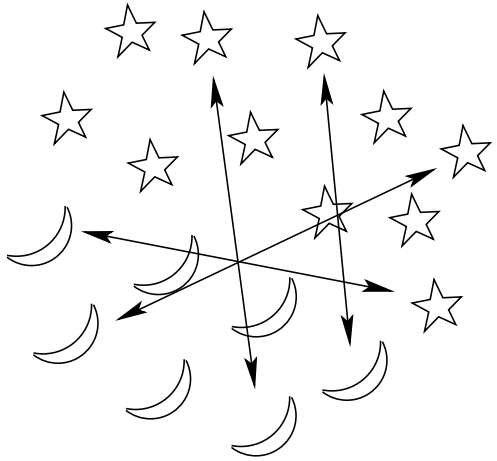

Algorytm uczący indukuje z bazy przykładów miarę odległości $\rho : X^2 \to \mathbf{R}$

K najblizszych sasiadow

Główny pomysł: Wszystkie przykłady ze zbioru treningowego U_{trn}
są bezpośrednio zapamiętane w bazie przykładów

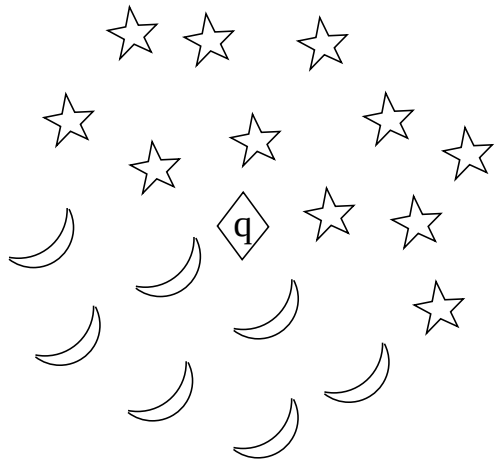

Algorytm uczący indukuje z bazy przykładów miarę odległości $\rho : X^2 \to \mathbf{R}$

Algorytm klasyfikacyjny dla każdego obiektu testowego q:

K najblizszych sasiadow

Główny pomysł: Wszystkie przykłady ze zbioru treningowego U_{trn}
są bezpośrednio zapamiętane w bazie przykładów

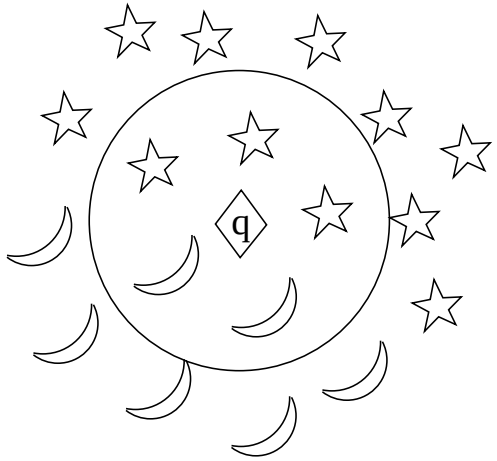

Algorytm uczący indukuje z bazy przykładów miarę odległości $\rho : X^2 \to \mathbf{R}$

Algorytm klasyfikacyjny dla każdego obiektu testowego q:
– wybiera k najbliższych sąsiadów ze zbioru treningowego U_{trn}

K najblizszych sasiadow

Główny pomysł: Wszystkie przykłady ze zbioru treningowego U_{trn}
są bezpośrednio zapamiętane w bazie przykładów

Algorytm uczący indukuje z bazy przykładów miarę odległości $\rho : X^2 \to \mathbf{R}$

Algorytm klasyfikacyjny dla każdego obiektu testowego q:

– wybiera k najbliższych sąsiadów ze zbioru treningowego U_{trn}

– zwraca decyzję dla q na podstawie decyzji najbliższych sąsiadów

K najblizszych sasiadow: $k = 1$

Fakt: W przypadku $k = 1$ podział przestrzeni danych
przez zbiór przykładów treningowych tworzy diagram Voronoi

Obiekt testowy x_q jest klasyfikowany z decyzją tego obiektu treningowego, w którego obszar wpada x_q:

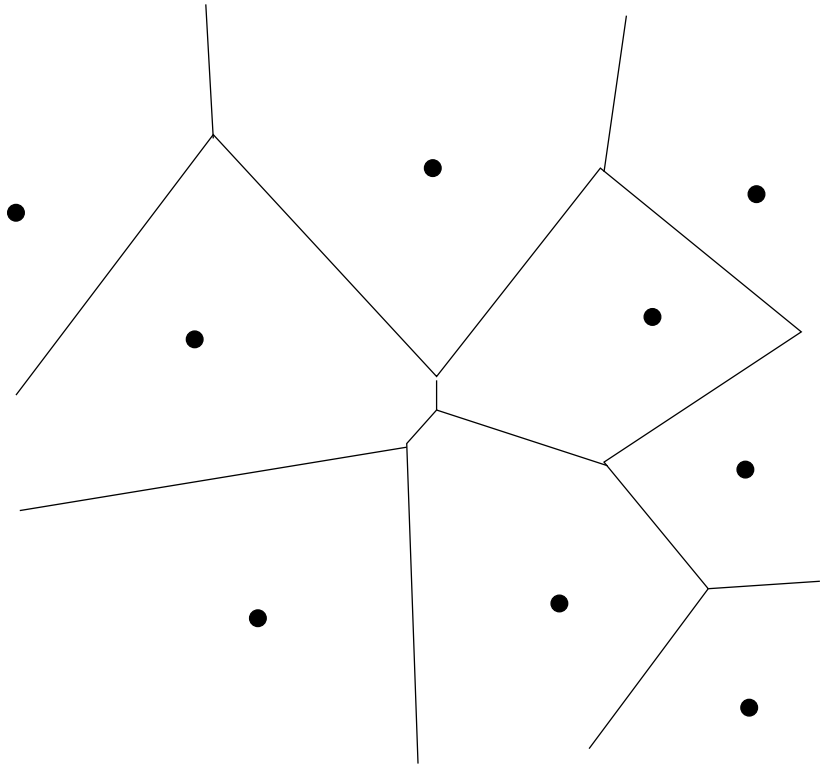

K najblizszych sasiadow: $k > 1$

$S(x_q, k)$ — zbiór k najbliższych sąsiadów obiektu x_q

Metody głosowania:

♢ jednorodna

$$h(x_q) = \arg\max_{d \in V_d} |\{x \in S(x_q, k) : dec(x) = d\}|$$

♢ ważona odległością

$$h(x_q) = \arg\max_{d \in V_d} \sum_{\substack{x \in S(x_q,k) \\ dec(x)=d}} \frac{1}{\rho(x_q, x)^2}$$

Miara odleglosci

Miara odległości to pseudometryka $\rho : X^2 \to \mathbf{R}$
definiująca odległość między obiektami w przestrzeni danych X
indukowana ze zbioru treningowego U_{trn}:

- $\rho(x, y) \geq 0$
- $\rho(x, x) = 0$
- $\rho(x, y) = \rho(y, x)$
- $\rho(x, y) + \rho(y, z) \geq \rho(x, z)$

Miara odleglosci: rodzaje metryk

A — zbiór atrybutów
ρ_a — miara odległości dla pojedynczego atrybutu $a \in A$

Rodzaje metryk ze względu na łączenie atrybutów:

Miejska Manhattan:

$$\rho(x, y) = \sum_{a \in A} \rho_a(a(x), a(y))$$

Euklidesowa:

$$\rho(x, y) = \left(\sum_{a \in A} \left(\rho_a \left(a(x), a(y) \right) \right)^2 \right)^{\frac{1}{2}}$$

Maksimum:

$$\rho(x, y) = \max_{a \in A} \rho_a(a(x), a(y))$$

Miara odleglosci: City-Hamming

Dla atrybutu symbolicznego delta Kroneckera:

$$\rho_a = \begin{cases} 0 \text{ jeśli } a(x) = a(y) \\ 1 \text{ wpp.} \end{cases}$$

Dla atrybutu numerycznego różnica wartości:

$$\rho_a(a(x), a(y)) = |a(x) - a(y)|$$

Lepiej stosować normalizowaną różnicę:

$$\rho_a(a(x), a(y)) = \frac{|a(x) - a(y)|}{a_{\max} - a_{\min}} \quad \text{lub}$$

$$\rho_a(a(x), a(y)) = \frac{|a(x) - a(y)|}{2\sigma(a)}$$

$a_{\max}$ — maksymalna wartość atrybutu a w zbiorze obiektów treningowych
$a_{\min}$ — minimalna wartość atrybutu a w zbiorze obiektów treningowych
$\sigma(a)$ — odchylenie standardowe wartości atrybutu a w zbiorze treningowym

Miara odleglosci: City-SVD (Domingos 1996)

Dla atrybutu numerycznego normalizowana różnica wartości jak w City-Hamming

Dla atrybutu symbolicznego prosta różnica wartości (ang. SVD):

$$\rho_a(a(x), a(y)) = \sum_{d \in V_d} |P(dec = d|a = a(x)) - P(dec = d|a = a(y))|$$

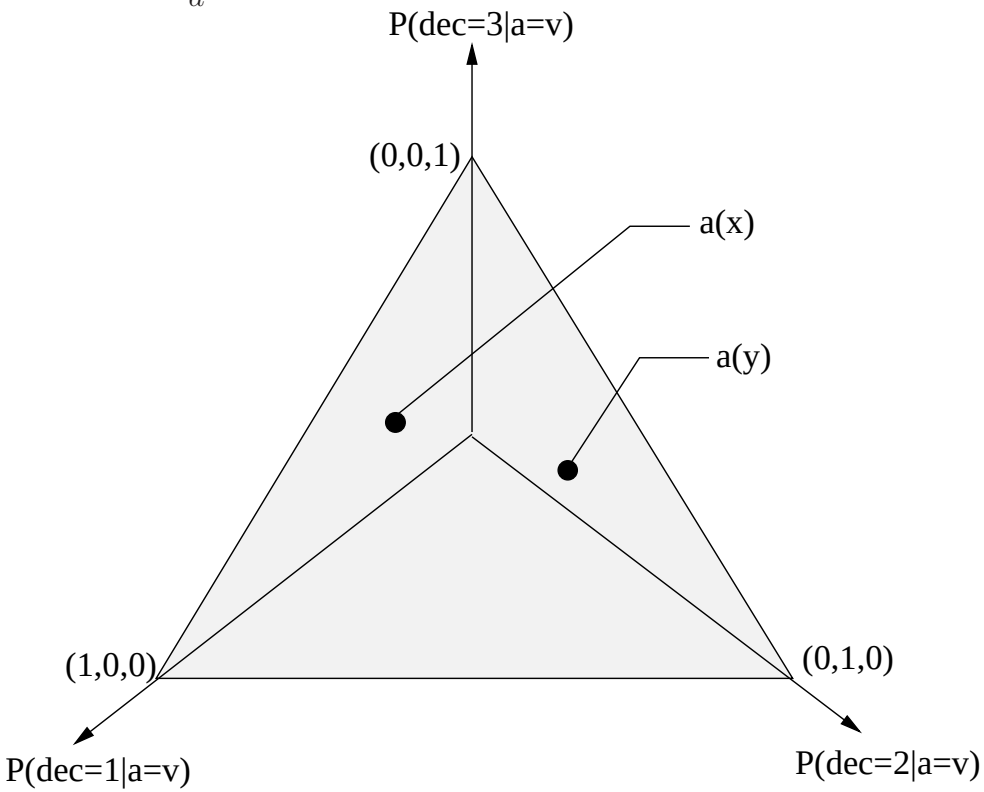

Miara odleglosci: SVD

Uogólnienie prostej różnicy wartości (SVD) dla atrybutu numerycznego

$$\rho_a(a(x), a(y)) = \sum_{d \in V_d} |P(dec = d | a \in vic(a(x))) - P(dec = d | a \in vic(a(y)))|$$

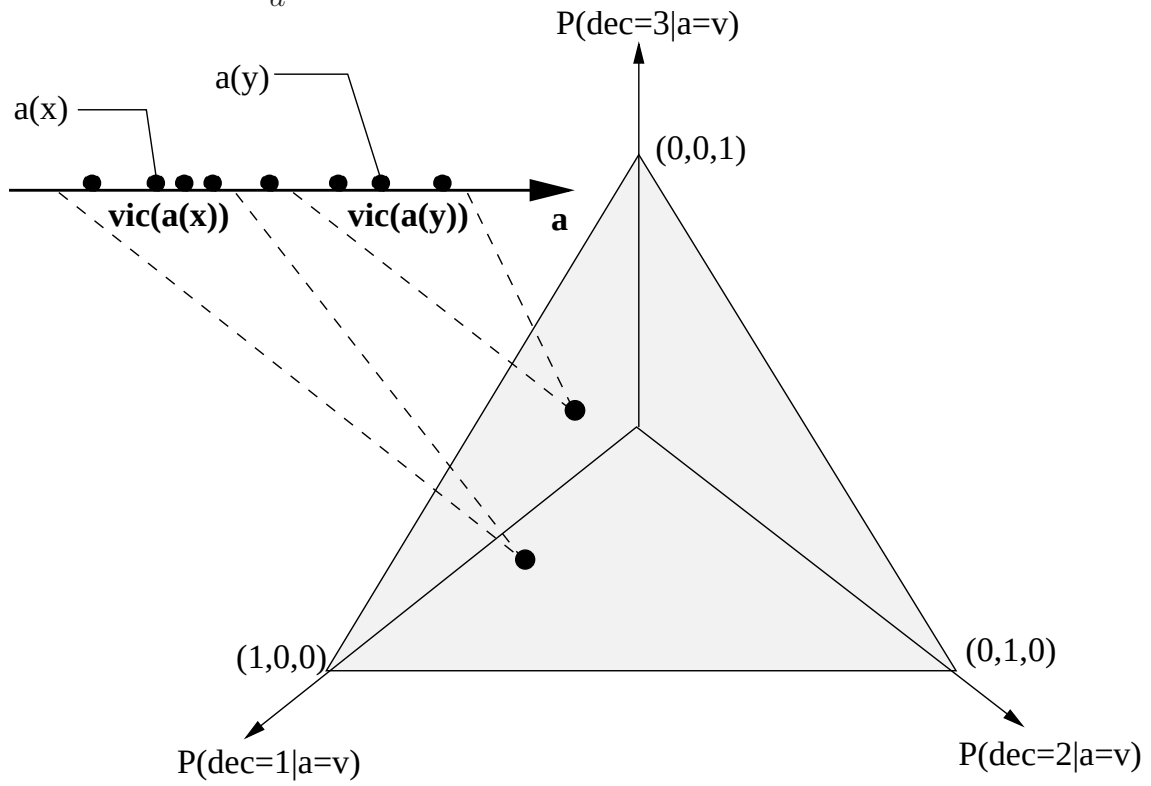

$vic(v)$ — sąsiedztwo wartości v, np. przedział $(v - \epsilon; v + \epsilon)$

Miara odleglosci: IVD (Wilson, Martinez 1997)

Interpolowana różnica wartości (ang. IVD) dla atrybutu numerycznego:

- zakres wartości numerycznych jest dzielony na równe przedziały
- dla każdego przedziału wyliczany jest rozkład decyzji
- dla każdej wartości rozkład decyzji jest interpolowany pomiędzy środkami dwóch nabliższych przedziałów

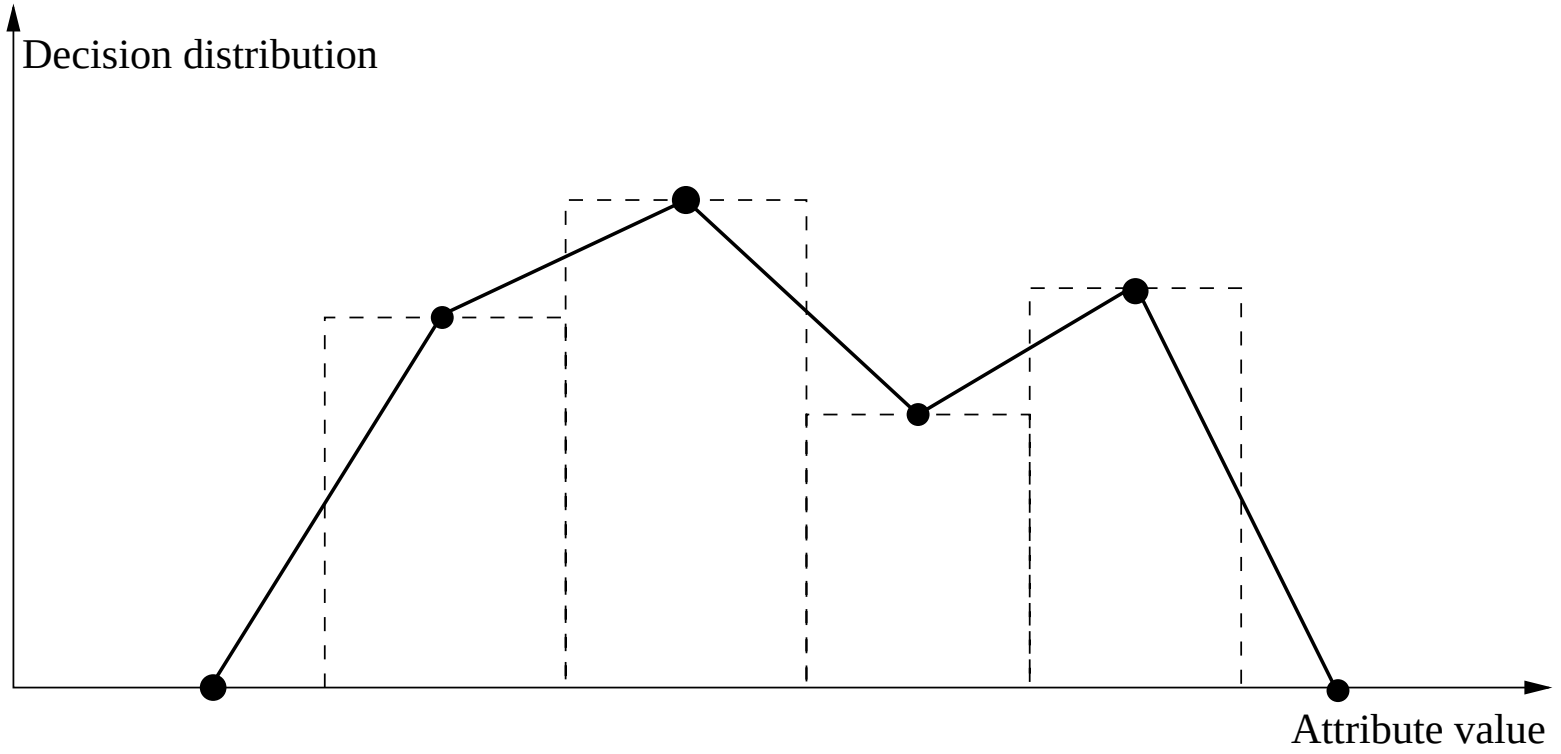

Miara odleglosci: IVD (Wilson, Martinez 1997)

Interpolowana różnica wartości (ang. IVD) dla atrybutu numerycznego:

— zakres wartości numerycznych jest dzielony na równe przedziały

— dla każdego przedziału wyliczany jest rozkład decyzji

— dla każdej wartości rozkład decyzji jest interpolowany pomiędzy środkami dwóch nabliższych przedziałów

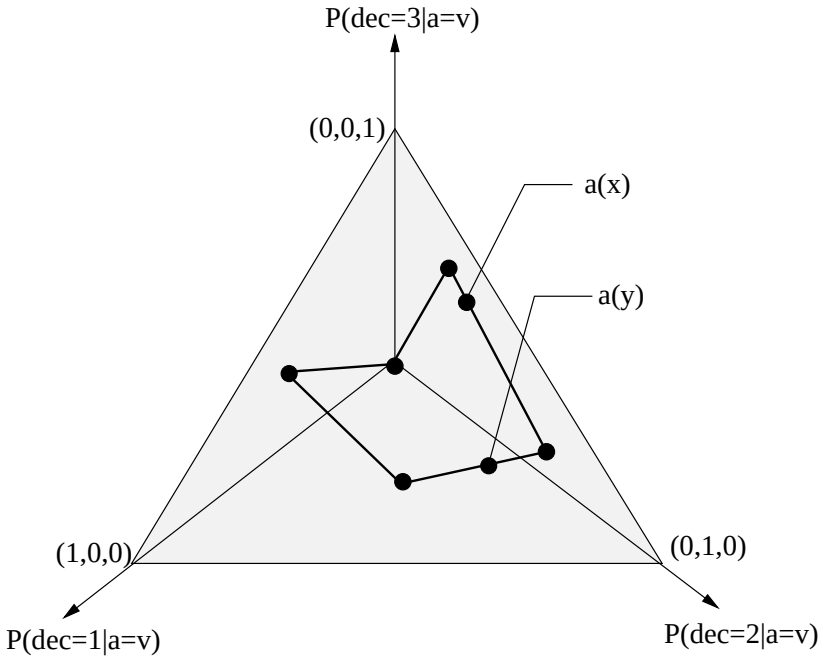

Różnica wartości to różnica pomiędzy interpolowanymi rozkładami decyzji

Miara odleglosci: IVD (Wilson, Martinez 1997)

Fakt: Odległość IVD jest aproksymacją odległośći SVD

Miara odleglosci: metryka wazona

Metryka ważona jest ważoną sumą odległości dla poszczególnych atybutów

$$\rho(x, y) = \sum_{a \in A} w_a \rho_a(a(x), a(y))$$

A — zbiór atrybutów
ρ_a — miara odległości dla pojedynczego atrybutu $a \in A$
w_a — waga atrybutu

Miara odleglosci: metryka wazona

Algorytm ważenia atrybutów na podstawie zbioru treningowego U_{trn}

1. $w_a := 1$ dla wszystkich atrybutów $a \in A$
2. $t := 0$
3. Powtarzaj, dopóki $temp(t) > 0$
   a. $t := t + 1$
   b. $x :=$ losowo wybrany obiekt treningowy z U_{trn}
   c. $y :=$ najbliższy sąsiad x w U_{trn}
   d. Dla każdego atrybutu $a \in A$

$$\delta w_a := w_a \frac{temp(t)}{\rho_a(a(x), a(y))}$$

$$w_a = \begin{cases} w_a + \delta w_a & \text{jeśli } dec(y) = dec(x) \\ w_a - \delta w_a & \text{wpp.} \end{cases}$$

$temp(t)$ — funkcja "temperatury" malejąca wraz z upływem czasu t

Miara odleglosci: porownanie metryk

Atrybuty numeryczne: letter, pendigits, satimage, segment
Atrybuty symboliczne: chess, nursery, splice
Atrybuty numeryczne + symboliczne: census94

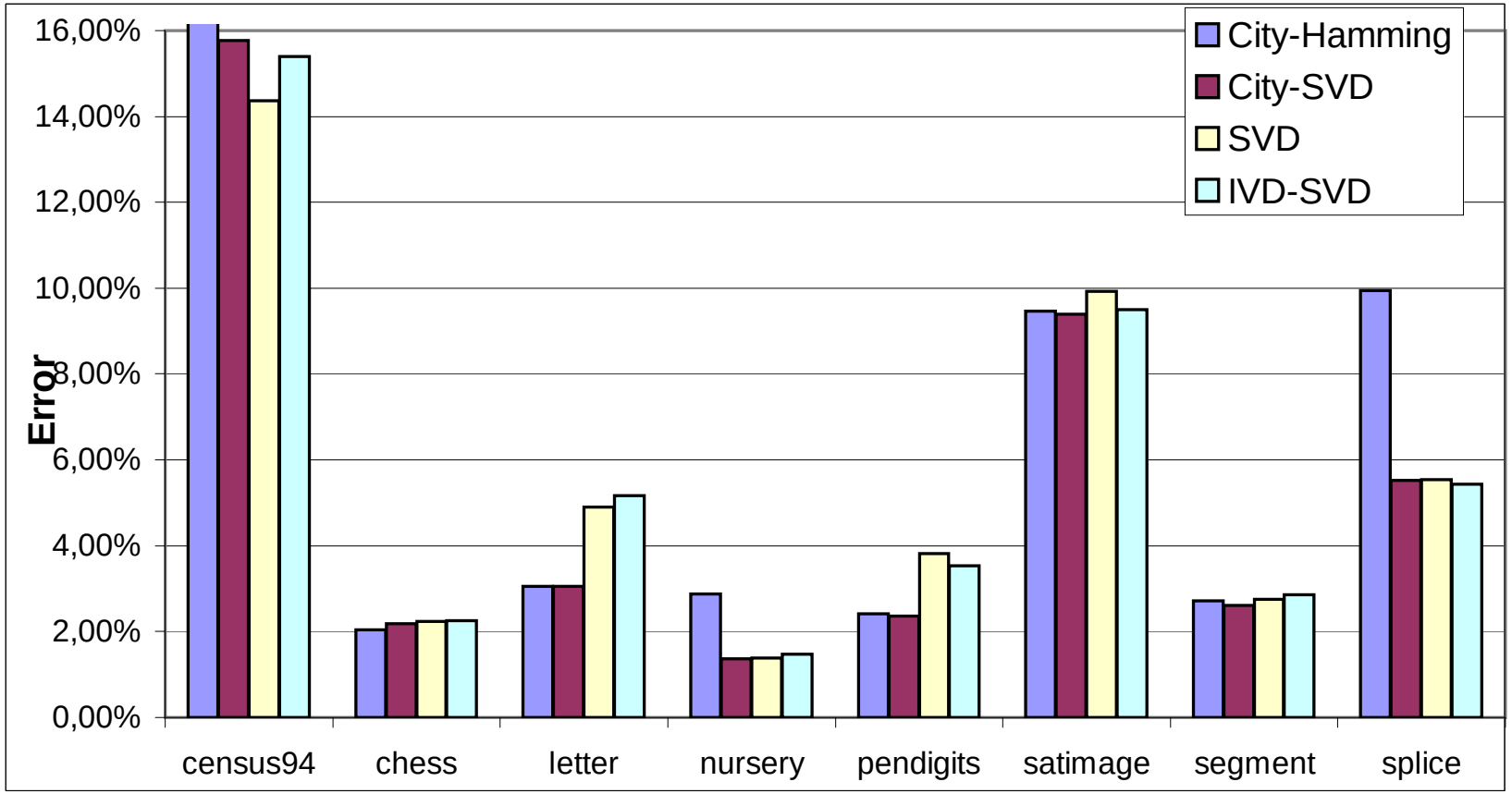

K najblizszych sasiadow: wybor najlepszgo k

Mając już metrykę można klasyfikować każdy obiekt ze zbioru uczącego używając tego samego zbioru, z wyłączeniem klasyfikowanego obiektu (tzw. test leave-one-out).

Pomysł:

Klasyfikowanie zbioru uczącego dla różnych wartości k i wybór tej, która daje najlepszą skuteczność

K najblizszych sasiadow: wybor najlepszgo k

Mając już metrykę można klasyfikować każdy obiekt ze zbioru uczącego używając tego samego zbioru, z wyłączeniem klasyfikowanego obiektu (tzw. test leave-one-out).

Pomysł:

Klasyfikowanie zbioru uczącego dla różnych wartości k i wybór tej, która daje najlepszą skuteczność

$\Rightarrow$ Jak to zrobić, żeby zajęło tyle samo czasu
co klasyfikacja dla pojedynczej wartości k ?

K najblizszych sasiadow: wybor najlepszgo k

function FIND-OPTIMAL-K($examples, maxk$) **returns** best k

inputs: $examples$, a set of training examples

$maxk$, determines the range [1;$maxk$] that is searched for the best k

for each $x \in examples$ **do**

$A_x \leftarrow$ GET-RESULT-VECTOR($x, examples - \{ x\}, maxk$)

return $\arg\max_{1 \leq k \leq maxk} |\{ x \in examples : A_x[k] = dec(x)\}|$

---

function GET-RESULT-VECTOR($x, examples, maxk$) **returns** results indexed by k

$n_1, \ldots, n_{maxk} \leftarrow$ sequence of $maxk$ nearest neighbors sorted in the increasing order of the distance to x

for each $d \in V_d$ **do** $votes[d] \leftarrow 0$

$current \leftarrow$ most frequent decision in $examples$

for k **from** 1 **to** $maxk$

$votes[dec(n_k)] \leftarrow votes[dec(n_k)] + 1$

if $votes[dec(n_k)] > votes[current]$ **then** $current \leftarrow dec(n_k)$

$A_x[k] \leftarrow current$

return A_x

K najblizszych sasiadow: wlasnosci

Zalety??

K najblizszych sasiadow: wlasnosci

Zalety??

— Uczenie jest szybkie

K najblizszych sasiadow: wlasnosci

Zalety??

— Uczenie jest szybkie

— Uczy się dowolnych funkcji

K najblizszych sasiadow: wlasnosci

Zalety??

— Uczenie jest szybkie
— Uczy się dowolnych funkcji
— Nie traci informacji

K najblizszych sasiadow: wlasnosci

Zalety??

— Uczenie jest szybkie
— Uczy się dowolnych funkcji
— Nie traci informacji
— Naturalnie stosuje się do dynamicznych (rosnących) zbiorów danych

K najblizszych sasiadow: rosnacy zbior danych

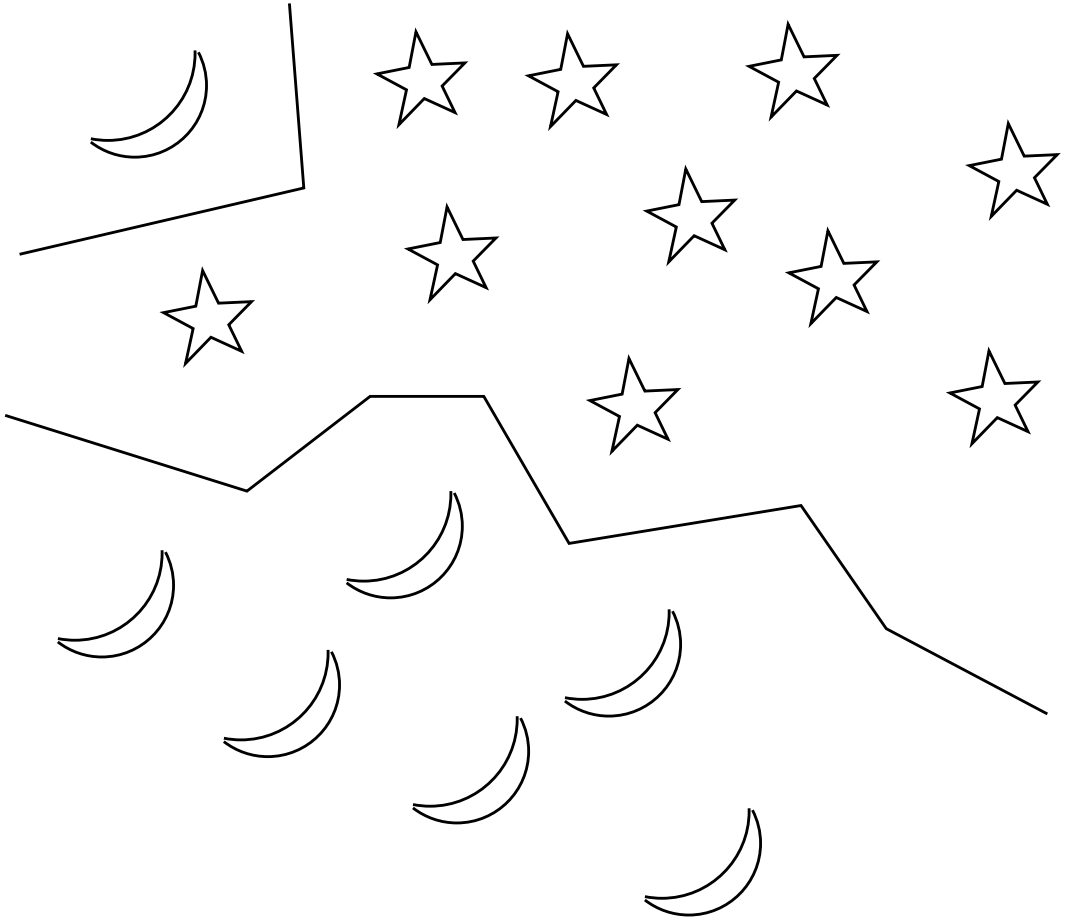

K najblizszych sasiadow: rosnacy zbior danych

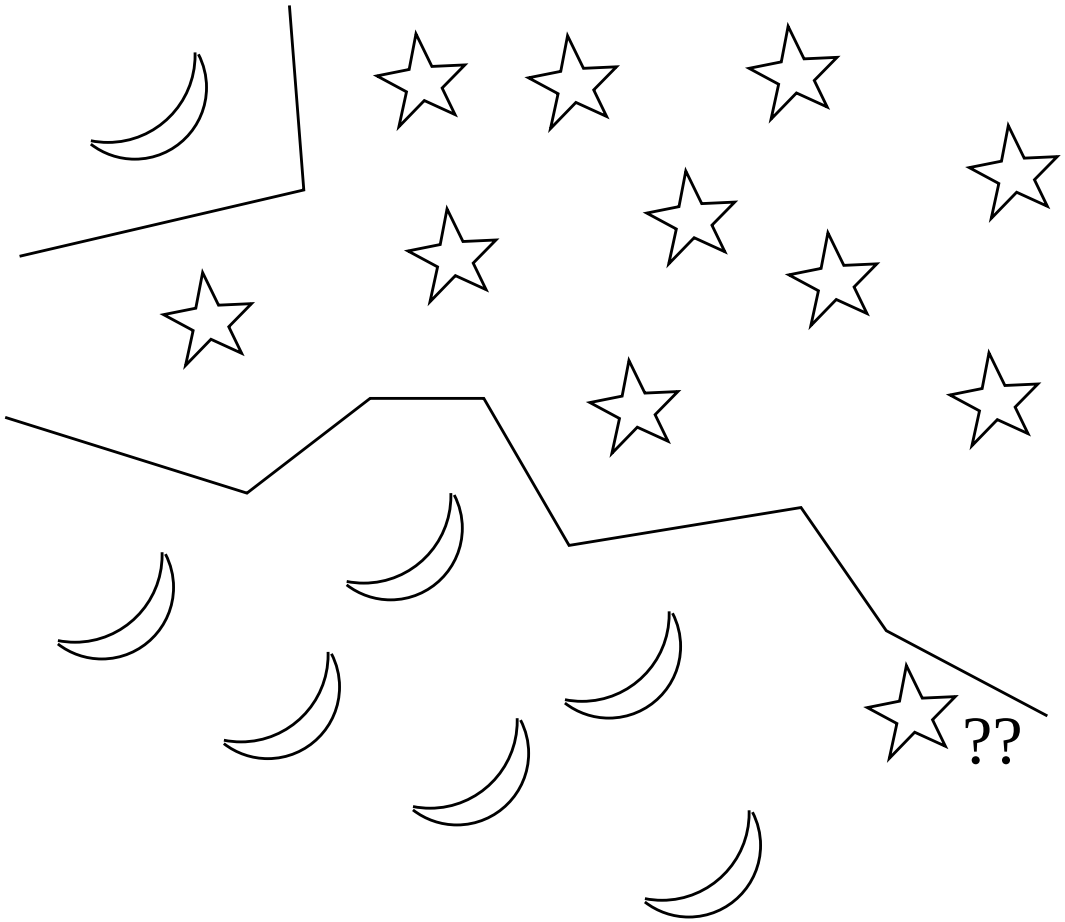

Nowy przykład treningowy dodawany jest do aktualnej bazy przykładów

K najblizszych sasiadow: rosnacy zbior danych

Nowy przykład treningowy dodawany jest do aktualnej bazy przykładów
$\Longrightarrow$ automatycznie zmienia się funkcja wyznaczana przez bazę przykładów

K najblizszych sasiadow: wlasnosci

Zalety??

— Uczenie jest szybkie
— Uczy się dowolnych funkcji
— Nie traci informacji
— Naturalnie stosuje się do dynamicznych (rosnących) zbiorów danych

Wady??

K najblizszych sasiadow: wlasnosci

Zalety??

— Uczenie jest szybkie
— Uczy się dowolnych funkcji
— Nie traci informacji
— Naturalnie stosuje się do dynamicznych (rosnących) zbiorów danych

Wady??

— Niepraktyczny przy dużej liczbie atrybutów
$\Rightarrow$ wymaga redukcji liczby atrybutów

K najblizszych sasiadow: wlasnosci

Zalety??

— Uczenie jest szybkie
— Uczy się dowolnych funkcji
— Nie traci informacji
— Naturalnie stosuje się do dynamicznych (rosnących) zbiorów danych

Wady??

— Niepraktyczny przy dużej liczbie atrybutów
$\Rightarrow$ wymaga redukcji liczby atrybutów
— Wolny podczas klasyfikacji
$\Rightarrow$ wymaga złożonych struktur indeksujących

Wyszukiwanie k najblizszych sasiadow

Bez indeksowania:

— Liniowe przeglądanie zbioru przykładów dla każdego zapytania

— Złożoność $O(mn)$

m — liczba zapytań

n — rozmiar zbioru przykładów

$\Rightarrow$ Zbyt kosztowne dla dużych zbiorów danych

Indeksowanie

Drzewo indeksujące jest konstruowane metodą top-down:

zaczyna od korzenia zawierającego cały zbiór przykładów treningowych i rekurencyjnie dzieli klastry na coraz mniejsze

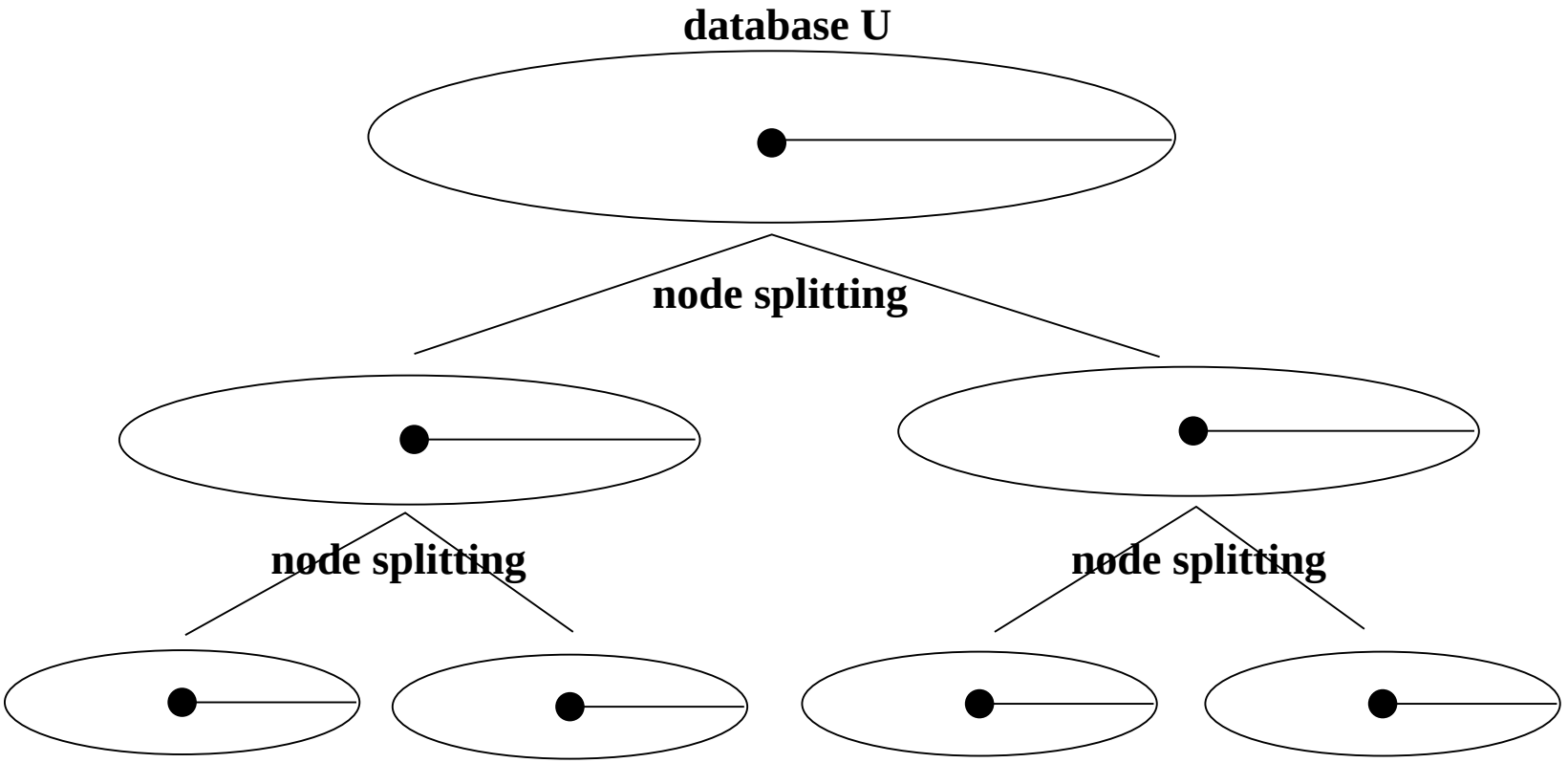

Podzial klastra metoda k-srodkow

Do podziału klastrów dobra jest metoda k-środków (ang. k-means)

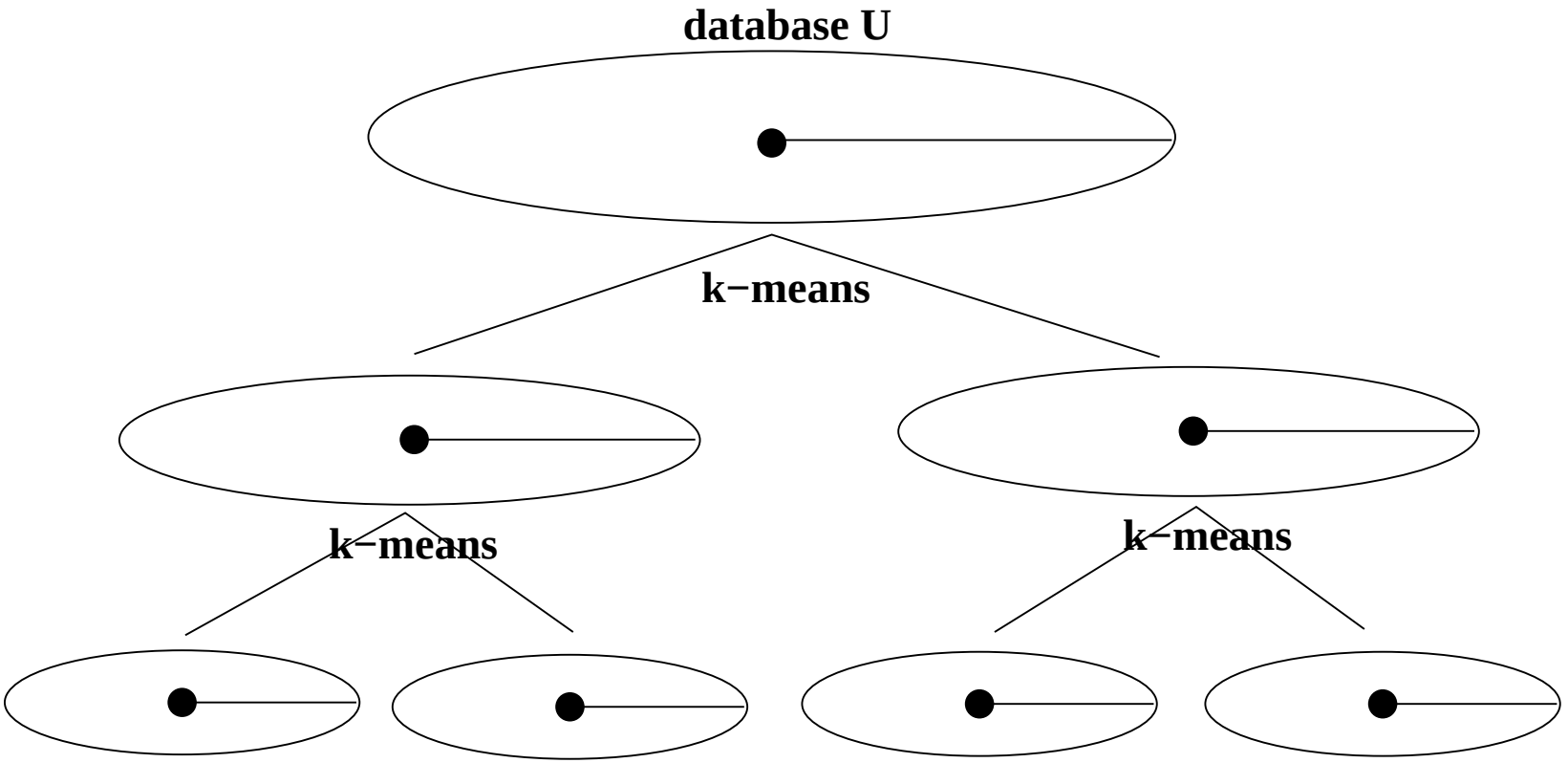

Podzial klastra metoda k-srodkow

Algorytm wyboru k-środków:

function KMEANS($examples, k$) **returns** a set of clusters

  for each $0 \leq i < k$ **do** $center_i \leftarrow$ a random example from $examples$
  repeat
    for each $0 \leq i < k$ **do** $cluster_i \leftarrow \{\}$
    for each example $x \in examples$ **do**
      $nearest \leftarrow \min \arg_{0 \leq i < k}$DISTANCE($center_i, x$)
      $cluster_{nearest} \leftarrow cluster_{nearest} \cup \{x\}$
    for each $0 \leq i < k$ **do** $center_i \leftarrow$ the mean of $cluster_i$
  until no center has changed (comparing with the last but one iteration)
  return the set of $cluster_i$

Podzial klastra metoda k-srodkow: wlasnosci

Uniwersalność??

Podzial klastra metoda k-srodkow: wlasnosci

Uniwersalność??

Indeksowanie z podziałem klastrów metodą k-środków używa tylko pojęć

— metryki

— środka zbioru obiektów

Podzial klastra metoda k-srodkow: wlasnosci

Uniwersalność??

Indeksowanie z podziałem klastrów metodą k-środków używa tylko pojęć

— metryki

— środka zbioru obiektów

$\Rightarrow$ wyszukiwanie jest poprawne przy dowolnej definicji środka klastra,

wybór środka ma istotne znaczenie dla efektywności wyszukiwania,

ale nie ma wpływu na poprawność

Podzial klastra metoda k-srodkow: wlasnosci

Uniwersalność??

Indeksowanie z podziałem klastrów metodą k-środków używa tylko pojęć
— metryki
— środka zbioru obiektów

$\Rightarrow$ wyszukiwanie jest poprawne przy dowolnej definicji środka klastra,
wybór środka ma istotne znaczenie dla efektywności wyszukiwania,
ale nie ma wpływu na poprawność

$\Rightarrow$ można stosować nie tylko do przestrzeni $\mathbf{R^n}$

Podzial klastra metoda k-srodkow: wlasnosci

Optymalność??

Podzial klastra metoda k-srodkow: wlasnosci

Optymalność??

Twierdzenie (Savaresi, Boley, 2001)

Dla eliptycznego modelu zbioru danych metoda 2-środków zbiega do podziału ortogonalnego względem kierunku głównego (tzn. takiego, wzdłuż którego wariancja danych jest największa)

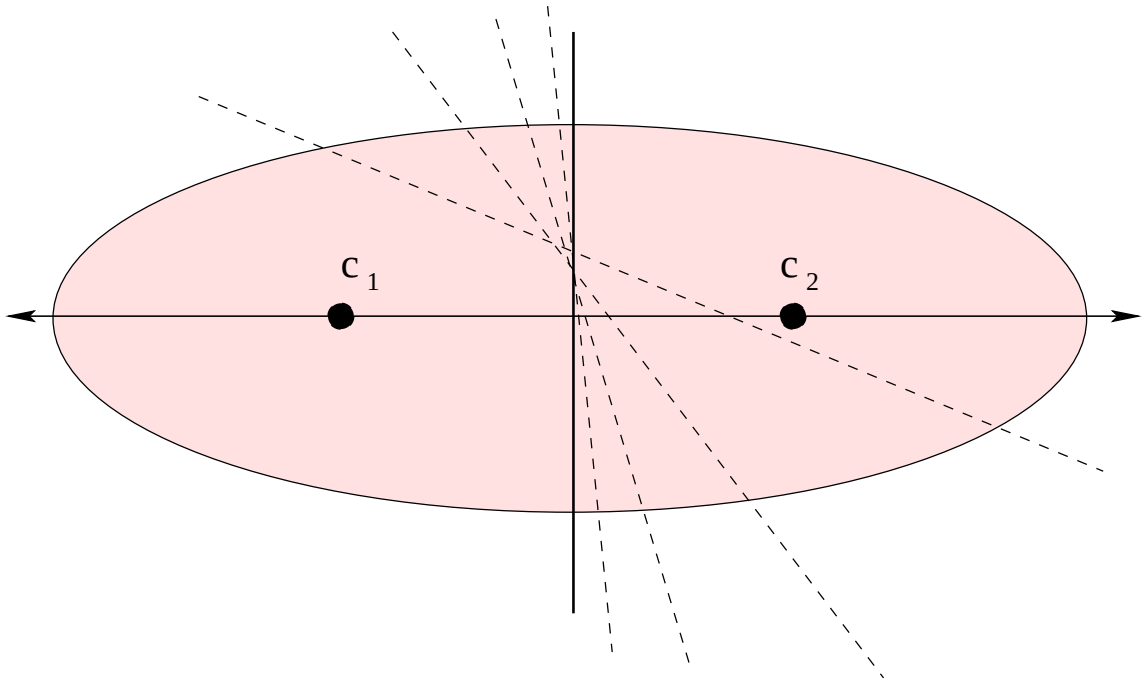

Wyszukiwanie najblizszych sasiadow

Przeszukuje drzewo indeksujące stosując kryteria odcięcia

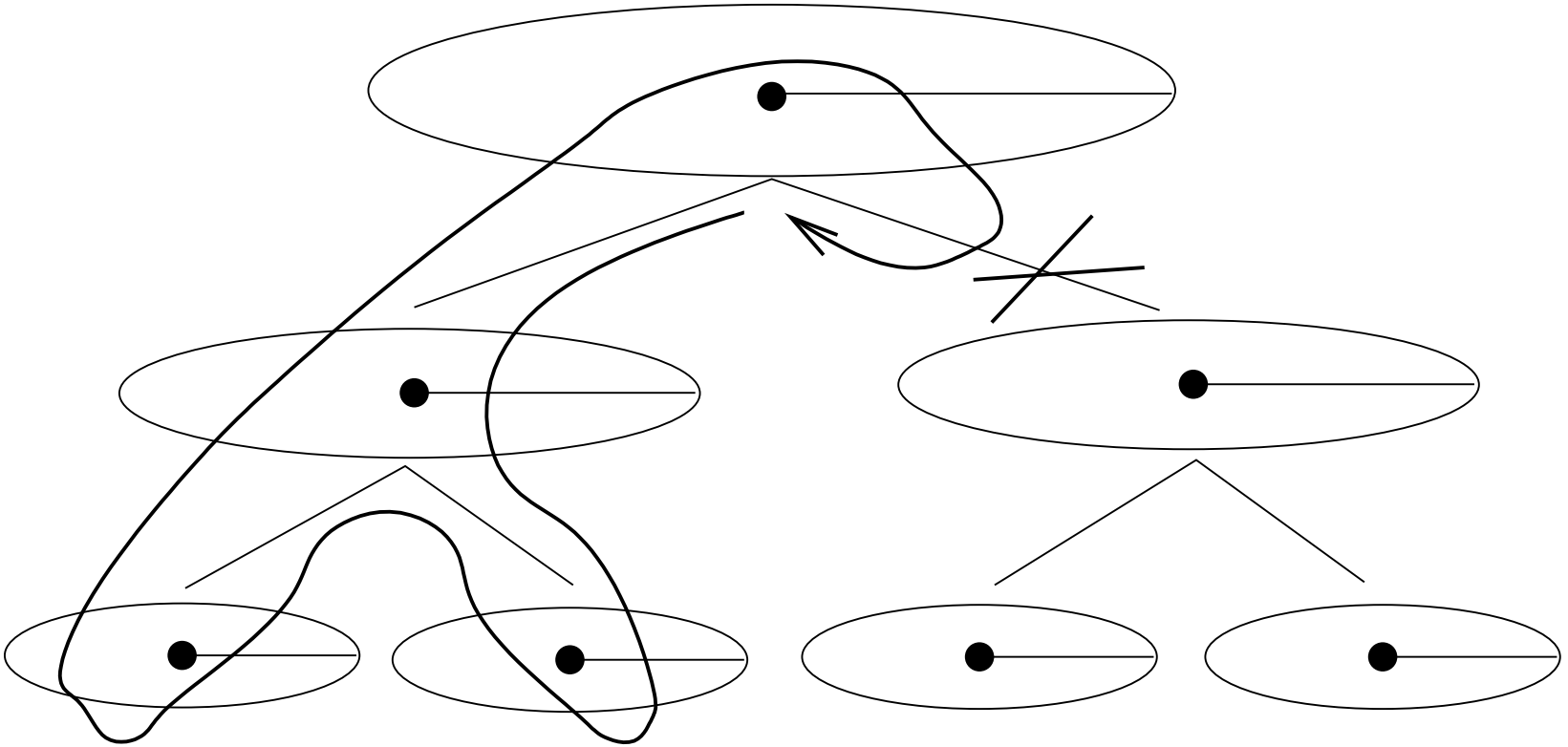

Wyszukiwanie najblizszych sasiadow: algorytm

nearest - kolejka priorytetowa dotychczas znalezionych najbliższych sąsiadów

function KNN-SEARCH(*node*, *query*, *nearest*) **returns** an updated *nearest*

if *node* is a leaf
then for each $x \in node$
if *nearest* is not full **then** $nearest \leftarrow nearest \cup \{x\}$
else
$y \leftarrow \max \arg_{z \in nearest}$ DISTANCE$(query, z)$
if DISTANCE$(query, x)$ < DISTANCE$(query, y)$
then $nearest \leftarrow$ replace y with x
elseif *node* has child nodes
then for each $child \in$ child nodes of *node*
$radius \leftarrow \max_{z \in nearest}$ DISTANCE$(query, z)$
if *nearest* is not full **or** $\neg$DISCARD$(child, query, radius)$
then $nearest \leftarrow$ KNN-SEARCH$(child, query, nearest)$
return *nearest*

Funkcja DISCARD sprawdza kryteria odcięcia węzła przy przeszukiwaniu

Kryteria odciecia wezla

- ♢ Cięcie kuliste
- ♢ Cięcie symetralne
- ♢ Cięcie pierścieniowe

Kryteria odciecia wezla: ciecie kuliste

$query$ — zapytanie (testowany obiekt)
$radius$ — promień zapytania
$center$ — środek węzła (klastra)
R — promień pokrywający węzeł: $R = \max_{x \in node} dist(center, x)$

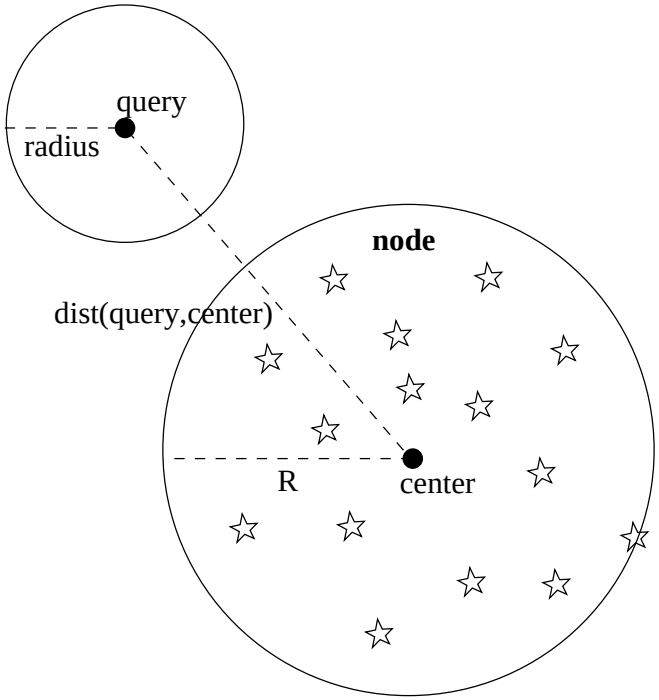

$node$ jest pomijany $\Longleftrightarrow dist(query, center) > radius + R$

Kryteria odciecia wezla: ciecie symetralne

$query$ — zapytanie (testowany obiekt)
rad — promień zapytania
$node1$,$node2$ — węzły będące dziećmi tego samego rodzica w drzewie indeks.
$c1$, $c2$ — środki węzłów

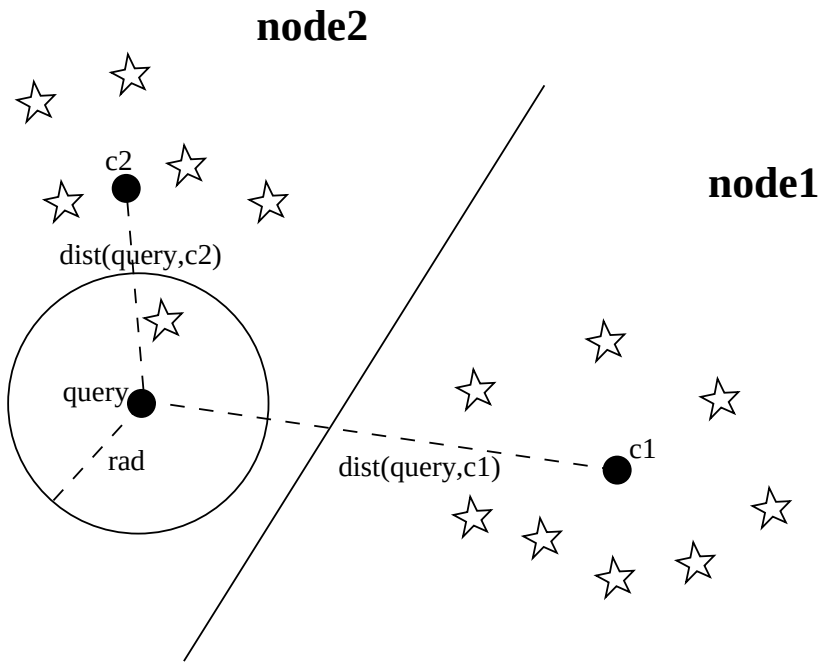

$node1$ jest pomijany $\Longleftrightarrow dist(query, c1) - rad > dist(query, c2) + rad$

Kryteria odciecia wezla: ciecie pierscieniowe

$query$ — zapytanie (testowany obiekt)
rad — promień zapytania
$node1$,$node2$ — węzły będące dziećmi tego samego rodzica w drzewie indeks.
$c2$ — środek węzła $node2$
$minr = \min_{x \in node1} dist(c2, x)$, $maxr = \max_{x \in node1} dist(c2, x)$

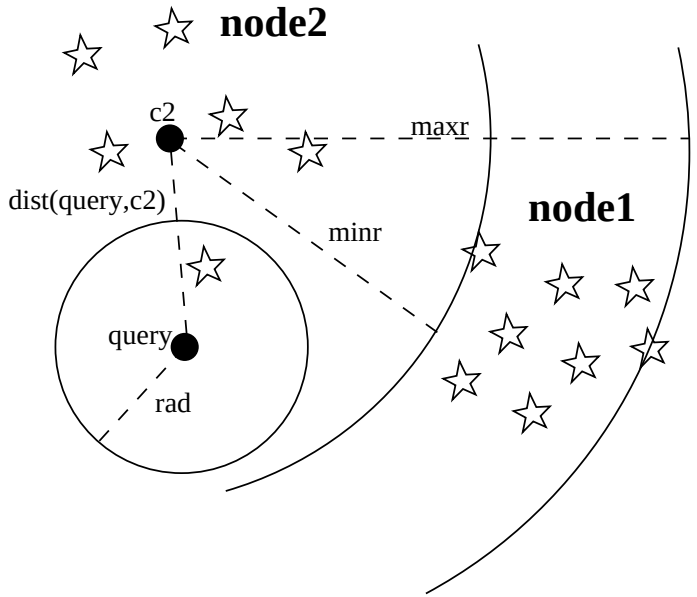

$node1$ jest pomijany
$\iff dist(query, c2) + rad < minr$ lub $dist(query, c2) - rad > maxr$

Wyszukiwanie najblizszych sasiadow

Przyspiszenie wyszukiwania dla różnych wielkości bazy przykładów:

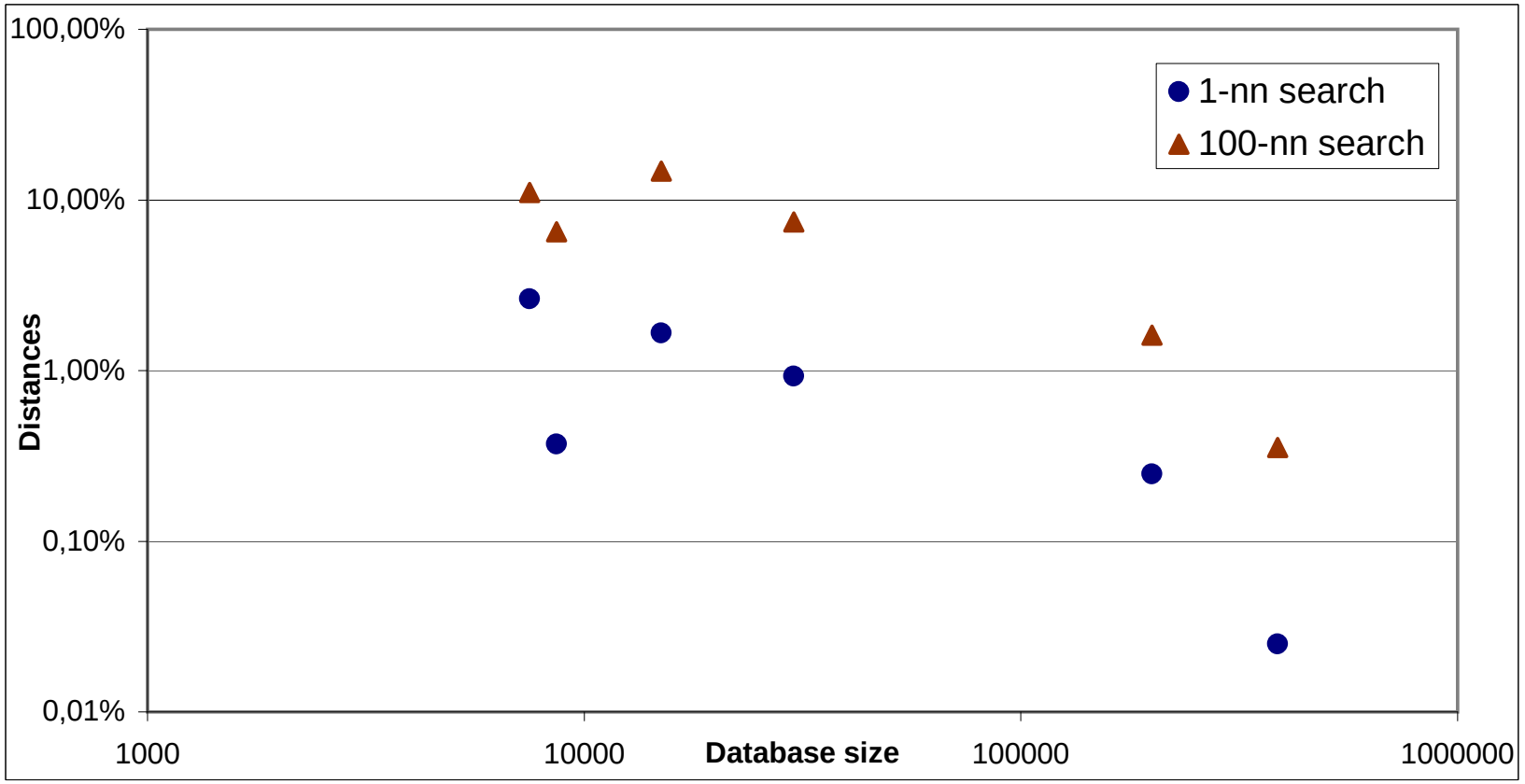

Metody k-nn z lokalna adaptacja metryki

Atrybuty numeryczne:

- ♢ lokalna adaptacja wag atrybutów
- ♢ głosowanie przy użyciu macierzy kowariancji

Atrybuty symboliczne:

- ♢ indukcja lokalnej metryki z sąsiedztwa obiektu

Lokalna adaptacja wag atrybutow

Hastie, Tibshirani, 1996

Atrybuty są lokalnie ważone na podstawie analizy najbliższego sąsiedztwa obiektu testowanego:

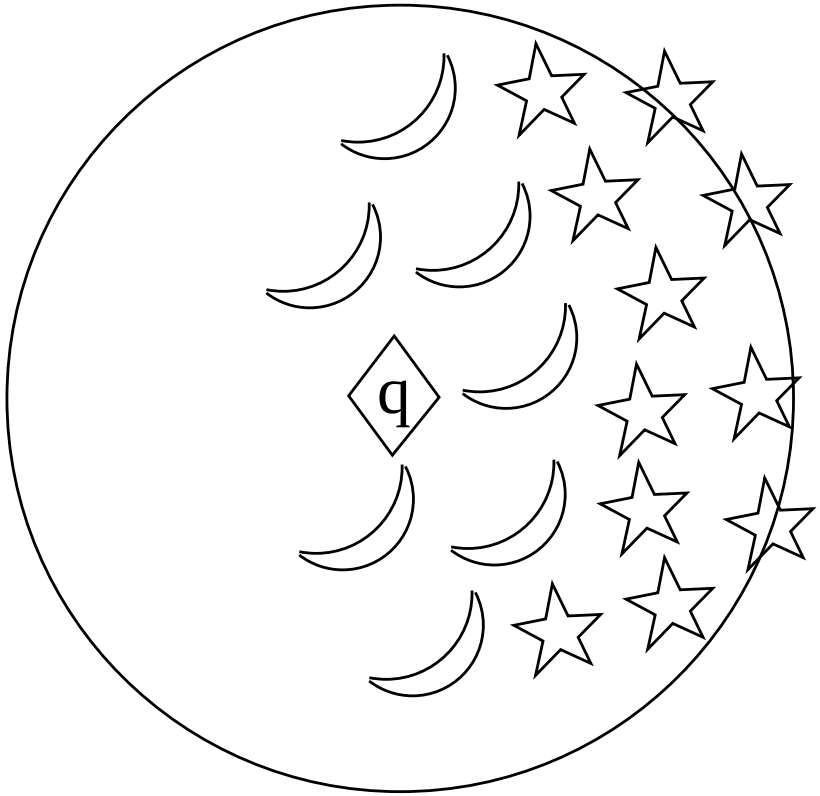

Lokalna adaptacja wag atrybutow

Hastie, Tibshirani, 1996

Atrybuty są lokalnie ważone na podstawie analizy najbliższego sąsiedztwa obiektu testowanego:

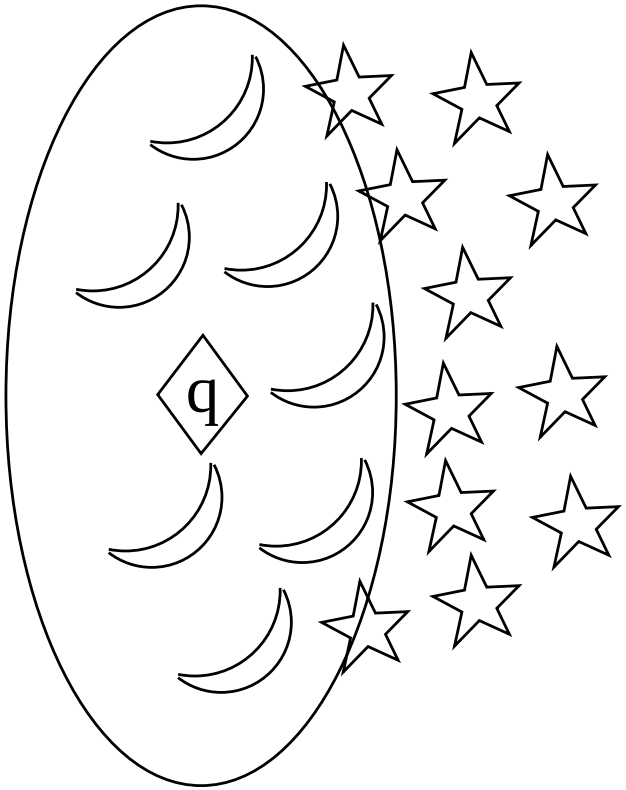

Glosowanie przy uzyciu macierzy kowariancji

Problem:

Niektóre obiekty mogą dublować informacje w innych obiektach,
w związku z tym nie powinny być brane pod uwagę przy głosowaniu

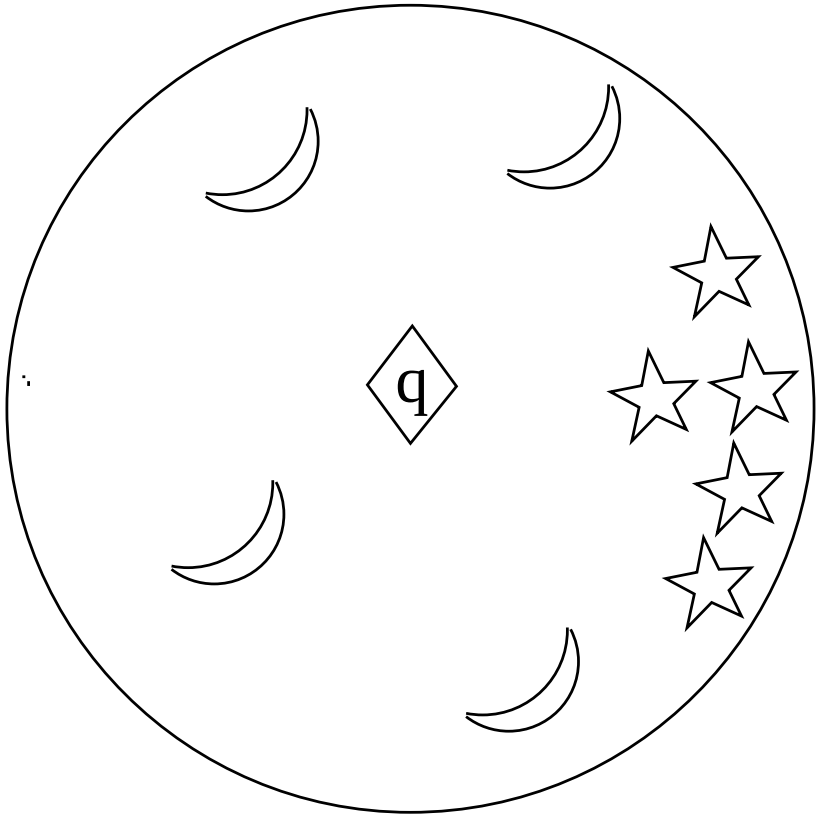

Glosowanie przy uzyciu macierzy kowariancji

Rozwiązanie: Głosowanie przy użyciu macierzy kowariancji

Dla każdej klasy decyzyjnej d w zbiorze treningowym U_{trn} tworzona jest macierz kowariancji między parami obiektów tej klasy $x_i, x_j \in U_{trn}$:

$$C_d = [C_{i,j}] \qquad C_{i,j} = \gamma(\rho(x_i, x_j)) \qquad \gamma \text{ — funkcja monotoniczna}$$

Klasyfikacja obiektu testowego x_q

1. Dla każdej klasy decyzyjnej d tworzony jest wektor kowariancji z obiektami należącymi do tej klasy decyzyjnej:

   $$c_d(x_q) = [c_j] \qquad c_j = \gamma(\rho(x_q, x_j))$$

2. Głosowanie odbywa się na podstawie macierzy i wektora kowariancji:

   $$\alpha_d = (\alpha_{d,1}, \ldots, \alpha_{d,n}) = C_d^{-1} \circ c_d(x_q)$$

   Decyzja dla $x_q = \max \arg_{d \in V_d} \sum_{i=1}^{n} \alpha_{d,i}$

Indukcja lokalnej metryki z sasiedztwa obiektu

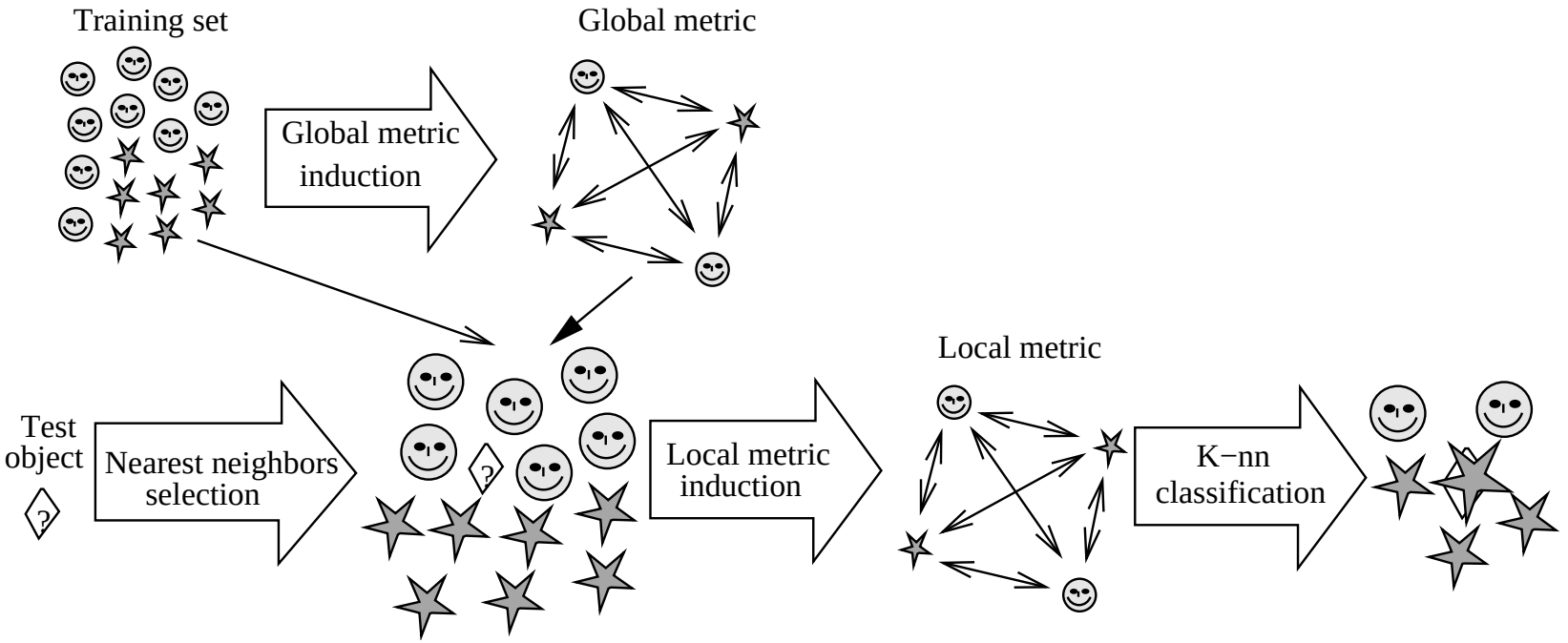

Indukcja lokalnej metryki z sasiedztwa obiektu

Porównanie skuteczności klasyfikacji:

atrybuty: symboliczne
metryki globalna i lokalna: SVD
n — rozmiar sąsiedztwa branego do indukcji metryki lokalnej